

Odra

Wrocław

03-14

M. / Nr 3

Gérard de Nerval: *Śnienie i życie*. Przełożyli Ryszard Engelking i Tomasz Swoboda. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2012, s. 412.

Wydany przed laty nakładem Państwowego Instytutu Wydawniczego w 1960 roku wybór najlepszych opowiadań francuskiego XIX-wiecznego pisarza (1808–1855) *Sylwia i inne opowiadania* (zawierający m.in. *Aurelię*) w przekładzie Leona Choromańskiego i niewielkim jak na tamte lata nakładzie 10 tysięcy egzemplarzy stał się odkryciem dla czytelników zwłaszcza ze środowiska literackiego i później często poszukiwanym w antykwariatach białym krukiem. Gdańskie wydawnictwo przygotowało obecnie w pięknej oprawie edytorskiej, wybornym tłumaczeniu i z solidną, szczegółową dokumentacją cały zasługujący na uwagę dorobek Nerval'a – z czasu jego narastającej depresji i nieustających, szaleńczych wędrówek odbywanych jakby w transie sennym naprzód za granicę (autor przedmowy Tomasz

Swoboda ciekawie porównuje tę włóczęgę do wypraw Sebalda w XX wieku), a potem w okolice Paryża, z których często odwożono go do klinik psychiatrycznych i po których powstawały teksty zamieszczane na łamach czasopism i gazet. *Sylwia* została opublikowana w „Revue des Deux Mondes” 15 sierpnia 1853, główna część najbardziej znanego dzieła Nerval, *Aurelii*, ukazała się po jego pobytach w zakładzie doktora Blanche 1 stycznia 1955 w „Revue de Paris”, a *Noce październikowe* cyklicznie publikowano, jak i niektóre inne utwory pisarza, na łamach tygodnika „L’Illustration”. Z tytułu wybranego na okładkę dzieła z pewnością główną uwagę należy poświęcić „śnieniu”, które stanowiło podstawową funkcję szaleńczego bytowania w świecie syna doktora Labrunie; nb. to ojciec-doktor jako pierwszy przewidywał w pozosta-wionych notatkach tragiczną przyszłość dla swego potomka w związku z jego poddaniem się w „życiu” dyktaturze wyobraźni, której skutki – pisał Labrunie – są straszliwe, nie mają granic. *Wyobraźnia jest źródłem przyjemności (...) jednakowoż dławi ona pierwiastek życia i może doprowadzić do natychmiastowej śmierci człowieka, u którego pochłania zbyt wiele energii.* Skutki oddziaływania wyobraźni na życie i twórczość wielu następców Nerval w dziejach literatury od romantyzmu do współczesnej epoki, aż do m.in. powieści Sebalda, przedstawia w analitycznym, treściwym i żywo skreślonym eseju rozważającym losy i dzieło autora *Sylwii* Tomasz Swoboda. Esej ten – stanowiący przegląd literatury przedmiotu, badań psychiatrycznych i komentarzy znawców ludzkiego szaleństwa szukającego ratunku w „śnieniu” (Pouleta, Foucaulta, Bieńczyka i in) – to swoiste „dzieło w dziele”, zasługujące na wnikliwą lekturę.

Or.